

host

JAN NĚMEC
LILIPUTIN

POVÍDKY
Z VÁLKY

LILIPUTIN

**host
brno
2022**

**JAN NĚMEC
LILIPUTIN
POVÍDKY
Z VÁLKY**

OKSANĚ

© Jan Němec, 2022

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2022

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-1402-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-1403-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1404-5 (MobiPocket)

**JEN MRTVÍ
JSOU V BEZPEČÍ;
JEN MRTVÍ VIDĚLI
KONEC VÁLKY.**

— SANTAYANA

SABOTÉR

Nastartoval. Kamery skryté v karoserii mu na displeji na palubní desce ukázaly okolí. Červená alfa nalevo patřila sousedce, na kterou si jeden čas myslel, škodovka na druhé straně mu nic neříkala. Vycouval z jejich sevření, aniž se ozvala protivná zvuková signalizace, a chvíli zůstal uprostřed ulice s rukama na volantu. Zahleděl se na displej — auto, ve kterém seděl, bylo uprostřed vidět shora, kolem rozpité žluté fleky, jak se světla lamp odrážela na mokré silnici. Mobil v kapse se automaticky spároval s reproduktory a ze Spotify se ozval podcast *Přepište dějiny*, který posledně nestihl doposlouchat. „To je jako na úrovni Rumunska, to není —“ vypnul přehrávání na volantu. Po předním skle sjížděly kapky, správně už by se měly zapnout stěrače, ale senzory váhaly.

Udělal to ručně, zhluboka se nadechl a vydechl, zařadil jedničku a rozjel se známou, až příliš známou ulicí vzhůru.

Bylo skoro půl dvanácté. Přišlo mu, že bude lepší jet hned. Kdyby totiž počkal do rána, nevyrazil by vůbec. Ráno se člověk vzbudí, vyčistí si zuby a pokračuje ve svém životě. Dokonce i když žádný nemá.

Ruce na volantu ho začaly zábst, pustil vyhrívání. Na rohu dalšího bloku minul hospodu, kde se včera sešel se známou z vysoké. Některé věci potřebují čas, aby se daly posoudit v celku, a jiné celek nikdy nevytvoří. Během studií naprosto nedostupná spolužačka se ho včera ptala, jestli je spokojený, když dosáhl všeho, o čem před deseti lety mluvil, a popáté za posledních dvacet minut si prohrábla vlasy. Překvapilo ho, že si pamatuje, o čem kdysi mluvil. A že si myslí, že něčeho dosáhl. Chvilí přemýšlel, jestli dává smysl, aby se spolu vyspali s desetiletým zpožděním, a o dvě piva později to zavrhl. Objednal taxík, do kterého nenasedl.

Z města vyjel přes několik křižovatek, na kterých osaměle blikala oranžová. Budov kolem silnice ubývalo, střídaly je krabice skladů, i ty nechal za sebou a zastavil až na první benzince v polích. Je pravda, co říkali ve zprávách, alespoň něco z toho, co říkali ve zprávách, je ověřitelná pravda: benzin za poslední týden zdražil skoro o tři koruny za litr. Ne že by na tom záleželo, čpěl pořád stejně, ať stál kolik chtěl. Vrazil pistoli do hrdla nádrže, vždyť tohle je mezní násilí, kterého jsem schopný, pomyslel si.

Rozhlížel se kolem a nejasně si uvědomil, že noční benzinky má už dlouho rád. Jsou to výspy uprostřed nicoty, citadely civilizace. Je dobré, když se před člověkem uprostřed noci rozjedou skleněné dveře a on si může koupit kávu a bagetu a bezmyšlenkovitě se obsluze podívat do očí.

„Čtyřka, kartou,“ zaplatil plnou nádrž a pět balených baget. Doma toho moc neměl a kromě toho se nechtěl zdržovat. Nejdřív vzal kufr, že do něj naskládá oblečení, ale představa, že tam přijede s turistickým zavazadlem plným prádla, se mu zdála směšná. Vytáhl tedy z komory sportovní tašku a naházel do ní všechno, co mu přišlo pod ruku. Bylo tak jako tak jasné, že se zabalí špatně, ale pár energetických tyčinek, termoprádlo a spacák s sebou měl.

Nedokázal by říct, jak se cítí, ale vzhledem k tomu, že ho displej v kabině uklidňoval, musel být nervózní. Obrazovka tlumeně zářila, a když na ní aktivoval navigaci, pokryl ji pavouk cest. Zadal cíl, v případě GPS je to prosté, geografie je daleko přehlednější terén než biografie, a na mapě se hned zvýraznilo několik možností. Přes Polsko, nebo přes Slovensko? Severnější cestou to bylo o tři hodiny kratší, ale Slovensko znal, jezdil tam s rodiči už jako dítě a radši by jel tudy. Nakonec nad tím mávl rukou, v noci bude všechno vypadat stejně, a až se rozední, bude už tak otupělý, že nebude vnímat, jestli míjí polská nebo slovenská pole, polské nebo slovenské vesnice.

Vymotal se z benzinky a došlo mu, že má možná poslední šanci někomu zavolat. Půlnoc, to se ještě dá. Zuzana chodí spát pozdě, má ve zvyku psát, až všechno utichne a po rádcích se jí neplíží cizí myšlenky. Jenže kdyby jí zavolał, musel by něco říct, to je ta potíř s telefony. Daleko radši by ji pouze poslouchal — kdyby mu tak jenom četla, jako čítal on jí, dokud spolu ještě žili, jako jí čítal, když jezdila na konference a nemohla v hotelovém pokoji usnout. Jenže právě to by vyžadovalo nějaké vysvětlení, a právě před vysvětleními utíkal. Vytáhl telefon a začal listovat staženými audioknihami, aby ho provázel alespoň nějaký hlas, záhy si však uvědomil, že se zase nechal zmást.

Zařadil nejvyšší rychlost a zapnul tempomat. Světlomety před ním rozpouštěly bloky tmy, plul v pohyblivé kapsli, kterou jen občas narušilo jiné auto. Postupně upadl do dálničního snění, do nuzné dopravní hypnózy. Mezi Olomoucí a Ostravou se snažil dát dohromady jména a příjmení všech spolužáků ze základní školy: Dana Hančikovská, Michal Chromý, Alena... ale jak dál? Mezi Ostravou a Katovicemi si zkoušel vzpomenout na všechny tenisky, které nosil v pubertě. Někdy v patnácti si za peníze z první prázdninové brigády koupil pumy, které se utahovaly kolečkem.

Poprvé znejistěl až někde mezi Katovicemi a Krakovem, to už měl za sebou skoro čtyři sta kilometrů. Krakov znal, nedokázal zapřít, že by se tu mohl ubytovat, vyspat se a ráno zajít na snídani

do té kavárny s výhledem na Vislu. Opravdu, když se člověk ráno vzbudí, nic mu nebrání, aby pokračoval ve svém životě: někde mezi individualitou a invaditou. Není přece takový problém být sám sebou. Není nic omezenějšího než vlastní identita, právě proto se jí dostává neomezené podpory, ale když to zvládnou jiní, proč by to nezvládl on? Na kruhovém objezdu se mu z toho zamotala hlava, objel ho dvakrát, ale nakonec trefil ten správný výjezd na autostrádu E40.

Měl teď dost času, aby si opakoval matoucí polská slovíčka: věc je *rzecz* a řeč se řekne *język*, úspěšný je *skuteczny* a skutečný *prawdziwy*, rezerva je *zapas* a zápas *walka*.

Cesta nočním Polskem ubíhala bez událostí i bez myšlenek. Jen jednou před ním na semaforu v nějakém městečku blikla červená, opilec se vydal přes přechod a on na něj kdovíproč zatroubil. Muž se vyděsil, otočil se k autu a rozhodil rukama v neurčitém gestu mezi údivem a výhrůžkou. Zablikal na něj xenonovými světly, pijan si zastínil oči a mžoural do kabiny. Myslel si asi, že ho na sebe upozorňuje někdo, koho zná; ale kdo mě zná, pomyslel si řidič.

Rozednívalo se. Nebe nejdřív jen natáhlo vzorek světla, ale za půl hodiny už se přímo před ním na obzoru povalovalo slunce. Uvědomil si, že člověk nemusí spát, a ráno i tak něco znamená. V lidském oku existují

buňky, které nemají nic společného s viděním, ale přesto jsou vnímavé ke světlu a podle jeho množství řídí biologické rytmy. Zavřel oči a pomalu napočítal do deseti. Ale věděl, že jako se člověka neptají jeho vlastní buňky, co si myslí o životě, tak ani bezpečnostní systémy ve voze mu nedovolí havarovat. Příroda i výrobci aut se shodují, že žít je dobré. Proti tomu se těžko argumentuje. Přesto se domníval, že lidé ztráty způsobené narozením podceňují.

Na dopravním značení se čím dál častěji objevovaly plakety s písmeny UA. Ua uááá, vypustil citoslovce do ticha kabiny a čekal, jestli se něco nestane.

Fronta na hraničním přechodu by z této strany neměla být dlouhá. Všiml si, že většina aut parkuje v odstavném pruhu s vypnutými motory a čeká na ty z druhé strany. Na betonovém plácku stálo několik unimobuněk a stánků, k jednomu zrovna dvě ženy slepičími krůčky přinášely velkou várnici. Na okamžik zaváhal, jestli nemá zastavit, mohl by si dát čaj, zeptat se, jak to vypadá na druhé straně, možná si dokonce otevřít internet.

Zprávy naposledy viděl včera večer. Ty dva, co se v obleženém městě vzali a nechali se na svatební fotografii vyfotit v maskáčích a se samopaly. Ženu, která v metru porodila dvojčata a přemohlo ji stejné štěstí, jako kdyby ležela na švýcarské klinice. A znovu viděl taky toho dědka, co si klekl před tank.

Nepříjemně se ho to všechno dotklo. Ve zprávách se má mluvit o novelách zákonů a o inflaci, aby nikdo nemohl pochybovat, že hlavní události dne

postrádají jakýkoli význam. Bylo nesnesitelné, když si kolegové z právnické kanceláře ozdobili profilovou fotku ukrajinskou vlajkou a domnívali se, že se ocitli na správné straně vesmíru.

Polští pohraničníci se ho naštěstí na nic neptali. Horší bylo, že když čekal na odbavení na ukrajinské straně, zaklepali mu na sklo dva civilové v tepláčkách a péřových bundách. Na kartonu měli latinkou naškrábané jméno hlavního města a přes rameno kožené tašky. Stáhl okénko a jeden z nich do něho hned vrazil hranatý obličej na tlustém krku. Slovům rozuměl jen napůl, ale nebylo pochyb, že chtějí svézt. První zrychleně nasával vzduch jako bojový pes, ten druhý už bral za kliku na straně spolujezdce. On však neměl nejmenší chuť sdílet s nimi dalších sedm hodin kabinu auta. Vymluvil se, že míří jen do nejbližšího města, a jeden z Ukrajinců mu na rozloučenou dvakrát bouchl do střechy.

Přešel hranice, zastavil u krajnice a vymočil se. Tak tohle je Ukrajina. Co tu dělá? Věděl předem, že ráno bude všechno vypadat jinak než večer. Proto chtěl vyrazit už v noci. Přivedla ho sem touha po dobrodružství? Spíš otázka, zda existuje dobrodružství po touze. Musel si přiznat, že nemá žádnou představu, jak by tu mohl obstát. A to bylo také to jediné, co ho na tom lákalo.

V protisměru se táhla dlouhá fronta aut a podél ní šli ti, kteří se vydali po svých. Překvapilo ho, jak málo se o nich dá říct. Na první pohled se ničím nelišili od lidí stojících ve frontě před obchodem, který ohlásil

likvidaci. Migranti z Blízkého východu měli smůlu, že všechny jejich rysy přešly do zvláštní kategorie člověka, stvořily běžence. Tihle působili jen jako otrávení, možná trochu unavení zákazníci. Měli štěstí, že vypadali jako my.

Znovu zastavil. Vzal bagetu, počkal, až projede auto v protisměru, a zkusil ji nabídnout ženě ve fialovém kabátě. Přeshlapovala z nohy na nohu, nejspíš si vzala kozačky s příliš tenkými podrážkami, a tváře jí hořely mrazem. Žena bagetu odmítla, ale její syn po ní natáhl ruce v pletených palčákách.

Tak to by bylo. Kamery skryté v karoserii mu na displeji zobrazovaly ojíněné pole vpravo a řadu promrzlých lidí vlevo. Navigace procitla a ujistila ho, že doprava v tomto směru by skutečně neměla být hustá.

Na obchvatu Lvova zaváhal, zda má sjet do centra, nebo pokračovat dál. Věděl, že Lvova se to zatím netýká. Nějaký pop zabednil okna kostela a ikony schoval do krypty, město se prohnulo pod uprchlíky, nic víc. Bylo by jistější, kdyby pokračoval, ale bylo osm hodin ráno, přesně v tuto hodinu každý den zapínal v kanceláři kávovar a o chvíli později už proklínal asistentku, že začala kupovat kyselou odrůdu.

Propletl se tedy předměstími a zaparkoval před dlouhou budovou s modro-žlutou vlajkou.

Tříkrát se ujistil, že tam může parkovat, a dvakrát ověřil, že vůz se opravdu zamkl. Uvědomoval si, že odejít od otevřeného auta, kterému se nic nestane, je největší drama, jaké se člověku v jeho postavení může přihodit.

Rozhlédl se kolem, bylo mrazivé zimní ráno. V rohu náměstí někdo ve starém barelu rozdělal oheň a skupina lidí si nad ním hřála ruce. Chvilí je pozoroval, bylo v tom cosi prvobytného. Až na ten otevřený oheň mu to tu připadalo povědomé — nebýt vývěsních štítů psaných cyrilicí, mohl by si myslet, že se mu to všechno jen zdálo. Začíná další pracovní den, míří do kanceláře ke svým šanonům, složkám a spisům, ke svým souborům.

Našel nejbližší kavárnu a usadil se k odřenému stolku. Objednal si anglicky, a když servírka přišla přistě, zeptala se ho, jestli je novinář. Přisvědčil, aby si nemusel vymýšlet nic jiného. Považovala za důležité, že západní média dokumentují, co se děje, kéž by se to dostalo i k lidem v Rusku. Napil se kávy a přisvědčil. Líbila se mu, ale s tím se nedalo nic dělat. Oknem viděl hlídku vojáků se samopaly přes rameno, před kadeřnictvím naproti stála žena s hlavou plnou natáček a kouřila, přes sebe bílý plášť zamazaný od barev jako od krve.

Když se vrátil k autu, na předním kole měl botičku. Nemohl uvěřit, že vyhrazená místa odpočítal špatně. A že na to teď mají čas. Vypadalo to skoro jako znamení, aby nikam nejezdil, ovšem svět je plný znamení, která si každý vykládá, jak chce. Vytůkal